

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра теорії та історії педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Жильцов О.Б.

2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка і психологія вищої школи.

Змістовий модуль «Педагогіка»

для студентів

спеціальності 025 Фінанси, банківська справа та страхування
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 072.00.01 Фінанси і кредит

Київ 2018

Розробник:

Желанова Вікторія В'ячеславівна, доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту

Викладачі:

Желанова Вікторія В'ячеславівна, доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії та історії педагогіки Педагогічного інституту

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки

Протокол від 05.09.2018 № 2

Завідувач кафедри Л.Л. Хоружа

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 072.00.01
Фінанси і кредит

Гарант освітньої програми (А.Ю. Рамський)

Робочу програму перевірено

« »   20   р.

Заступник директора

Машовець)

 (М.А.

(підпис)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна форма навчання	заочна
<i>«Педагогіка і психологія вищої школи»</i>		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
<i>Змістовий модуль «Педагогіка»</i>		
Курс	5	
Семестр	9	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-
Аудиторні	16	-
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	15	-
Самостійна робота	25	-
Форма семестрового контролю	іспит	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – розкрити тенденції розвитку сучасної вищої освіти, її нормативні засади й стратегічні напрями реформування; сприяти реалізації творчого та наукового потенціалу студентів; формувати професійно-особистісні якості майбутнього фахівця відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; розкрити особливості науково педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Завдання курсу:

- аналіз тенденцій реформування й закономірностей функціонування системи вищої освіти та її складових (освітній процес, освітня програма, професійна компетентність викладача, студент, партнерські стосунки між суб'єктами освітнього процесу у ЗВО);
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами та методами освіти, засобами навчання, управління в системі вищої освіти;
- прогнозування перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- формування готовності реалізації міждисциплінарних знань у практичній викладацькій діяльності;
- опанування знань щодо вікових психолого-педагогічних особливостей студентського віку та усвідомлення закономірностей професійного становлення й особистісного зростання майбутніх фахівців;
- сприяння професійному самовизначенню й самореалізації здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Внаслідок опанування змісту нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» у магістрантів формуються такі компетентності:

- спроможність ефективно планувати та організовувати власну викладацьку діяльність;
- здатність аналізувати інформацію з різних джерел, уміння формулювати та розв'язувати задачі, приймати обґрунтовані рішення;
- гнучкість мислення, уміння застосувати знання в практичних ситуаціях;
- критичність мислення, усвідомленість чинників, що мають позитивний чи негативний вплив на комунікацію, здатність визначати та врахувати ці чинники в конкретних комунікаційних ситуаціях;
- організаційні навички, здатність організовувати власну діяльність та діяльність студентів, ефективно управляти часом;

➤ викладацькі навички, готовність їх реалізовувати в ситуаціях професійної діяльності відповідно до сучасних концепцій вищої освіти.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ							
Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.	9	2	2				5
Тема 2. Структура управління ЗВО. Професійна компетентність викладача ЗВО.	9	2	2				10
Модульний контроль	2						
Разом	20	4	4				15
Змістовий модуль II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ							
Тема 3. Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти в сучасному університеті. Принципи, методи та засоби навчання у ЗВО.	9	2	2				5
Тема 4. Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики та моніторингу навчальних досягнень студентів у ЗВО.	14	2	2				5
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	4				10
Семестровий контроль	15						
Усього	60	8	8				25

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Об'єкт, предмет, мета та завдання педагогіки вищої школи, її інтеграція з іншими науками та диференціація на певні галузі. Методологічні засади педагогіки вищої школи (сучасні освітні парадигми та наукові підходи). Характеристика понятійно-категоріального апарату (методологічні, процесуальні, сутнісні категорії). Методи педагогіки вищої школи. Закономірності професійної підготовки у сучасному університеті. Напрями модернізації вищої освіти в Україні відповідно до Закону України "Про вищу освіту" (2014 р.). Сучасне трактування якості вищої освіти. Європейська стратегія розвитку вищої освіти.

Основні поняття теми: педагогіка вищої школи, об'єкт, предмет, методи і завдання педагогіки вищої школи, галузі педагогіки вищої школи, освітня парадигма, науковий підхід, категорії педагогіки вищої школи, система вищої освіти в Україні, рівні та ступені вищої освіти, тенденції розвитку вищої освіти України, реформування вищої освіти, європейський простір вищої освіти.

Лекція 2. СТРУКТУРА УПРАВЛІННЯ ЗВО. ПОРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система управління вищим навчальним закладом. Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Основні поняття, принципи та функції педагогічного менеджменту. Особливості управлінської структури Київського університету імені Бориса Грінченка. Кафедра як базовий підрозділ університету. Основні завдання та функції діяльності кафедри. Особливості професійної діяльності викладача вищої школи, її структура. Реалізація компетентнісно зорієнтованої освіти в сучасному університеті. Суб'єкти освітнього процесу в ЗВО. Сутність та структура професійної компетентності викладача ЗВО. Технології формування професійної компетентності майбутнього викладача ЗВО в освітньому середовищі університету.

Основні поняття теми: педагогічний менеджмент, принципи педагогічного менеджменту, функції педагогічного менеджменту, кафедра, корпоративна культура, місія і візія ЗВО, корпоративні цінності, професійно-педагогічна діяльність, її особливості та структура, компетенція, компетентність, професійна компетентність, загальні компетентності, фахові компетентності, спеціальні компетентності, освітня технологія, інноваційні освітні технології.

Змістовий модуль II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 3. СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. ЗМІСТ ОСВІТИ У СУЧАСНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ. МЕТОДИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ У ЗВО

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет, об'єкт, мета і завдання дидактики вищої школи. Закономірності та принципи організації освітнього процесу в ЗВО. Структура дидактики (загальна та методика). Методологічні засади сучасної дидактики та її міждисциплінарні виміри. Стратегія визначення змісту компетентнісно зорієнтованої вищої освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Закон України "Про вищу освіту", Державні стандарти вищої освіти, освітня програма, навчальний план, навчальна програма, робоча програма з навчальної дисципліни, підручник для вищої школи. Сутність та структура процесу навчання у ЗВО. Принципи, методи та засоби навчання у закладі вищої освіти. Сучасні вимоги до вибору методів навчання у ЗВО. Реалізація навчання на дослідницькій основі.

Основні поняття теми: дидактика вищої школи, загальна та часткова дидактика, об'єкт, предмет, мета і завдання дидактики вищої школи, зміст вищої освіти, нормативні документи, навчальний план, освітня програма, навчальна програма, робоча програма з навчальної дисципліни, методи навчання, засоби навчання, педагогічний процес, структура педагогічного процесу, компетентності (загальні, фахові, предметні).

Лекція 4. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. СИСТЕМА ДІАГНОСТИКИ ТА МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ ЗВО

Організаційні форми навчання у вищій школі, їх класифікації, вимоги до сучасного заняття у ЗВО. Лекція як базова організаційна форма навчання в ЗВО її структура та типи. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі. Семінарські та практичні заняття у ЗВО, їх типи та структура, методика проведення. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи та вимоги до індивідуальних занять та самостійної роботи студентів. Педагогічна та виробнича практика студентів. Науково-дослідна робота студентів (види, форми, методи). Дистанційне навчання в системі вищої освіти: сутність, умови ефективності, позитиви та труднощі. Сутність діагностики та моніторингу навчальних досягнень студентів у ЗВО, їх види, методика проведення та етичні засади. Пріоритетність тестових форм контролю у сучасному ЗВО.

Основні поняття теми: лекція, семінарські заняття, практичні заняття, комплексні форми організації навчання, індивідуальні заняття, педагогічна практика, виробнича практика, самостійна робота, дистанційне навчання, науково-дослідна робота, контроль навчально-

пізнавальної діяльності студентів, модульно-рейтингова форма навчання, кредитно-модульна форма навчання.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1 СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	59	-	64
Максимальна кількість балів:					123
Розрахунок коефіцієнта:					1,23

6.2 ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.

1. Опрацювати текст Закону України "Про вищу освіту" (2014 р.) з метою з'ясування сучасної стратегії вищої освіти в Україні, тенденцій її реформування; вивчення тезаурусу вищої освіти у контексті її модернізації.

Тема: Структура управління ЗВО. Професійна компетентність викладача ЗВО.

1. Підготувати е-презентації на теми: «Структура та стратегія управління системою освіти в Київському університеті імені Бориса Грінченка»; «Сучасний викладач університету: який він?».

2. Змодельовати та проаналізувати 2 педагогічні ситуації (позитивну та негативну) щодо реалізації або відсутності певних складників професійної компетентності викладача ЗВО

Змістовий модуль II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Сутність процесу навчання у вищій школі.

Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ЗВО

1. Ознайомитися зі змістом документів, що орієнтують та регламентують процес освіти у сучасному ЗВО (стандарти вищої освіти, освітня програма, навчальний план, робоча програма з навчальної дисципліни). З'ясувати їх формат та структуру.

2. Проаналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінити його зміст у контексті врахування дидактичних вимог.

Тема: Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики та моніторингу навчальних досягнень студентів у ЗВО.

1. Скласти план-конспект семінарського заняття з навчальної дисципліни (за фахом). Розробити його методичний супровід та добрати дидактичне обладнання.

Оцінка за виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».

6.3 ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни "Педагогіка і психологія вищої школи" оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю.

Форма проведення модульного контролю є письмовою.

6.4 ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу.

Форма проведення: письмова (комп'ютерне тестування)

Тривалість проведення: 2 години

Максимальна кількість балів: 20 балів

6.5 ШКАЛА ВІДПОВІДНОСТІ ОЦІНОК

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

6.6 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Розкрийте стратегічні орієнтири сучасної вищої освіти в Україні та тенденції її реформування (за Законом України « Про вищу освіту» (2014 р.)).
2. Проаналізуйте місце і роль педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук.
3. Розкрийте зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
4. Проаналізуйте міждисциплінарні виміри педагогіки вищої школи.
5. Розкрийте методологічні засади педагогіки вищої школи (базові освітні парадигми та наукові підходи).
6. Охарактеризуйте поняттєво-категоріальний апарат сучасної вищої освіти (за Законом України « Про вищу освіту» (2014 р.))
7. Розкрийте ступені та рівні вищої освіти.
8. Проаналізуйте методологічні, сутнісні та процесуальні категорії педагогіки вищої школи.
9. Проаналізуйте зміст понять «компетенція», «компетентність», «професійна

компетентність».

10. Розкрийте компоненти цілісного педагогічного процесу у вищій школі та їх системні взаємозв'язки.

11. Розкрийте закономірності педагогічного процесу у вищій школі та з'ясуйте їх ієрархію.

12. Розкрийте мету, завдання та зміст вищої освіти в Україні в контексті реалізації компетентнісно зорієнтованої вищої освіти.

13. Проаналізуйте реалізацію європейських вимірів вищої освіти в Україні.

14. Розкрийте основні принципи управління сучасним закладом вищої освіти.

15. Розкрийте основні поняття, принципи та функції педагогічного менеджменту як сучасної теорії управління освітою.

16. Проаналізуйте сутність дидактики як галузі педагогіки вищої школи (об'єкт, предмет, мета, завдання, провідні категорії).

17. Розкрийте основні функції та види діяльності викладача закладу вищої освіти.

18. Розкрийте сутність та структуру професійної компетентності викладача ЗВО.

19. Проаналізуйте нормативну базу сучасної вищої освіти.

20. Проаналізуйте систему принципів навчання у закладі вищої освіти.

21. Розкрийте класифікації методів навчання в ЗВО та логіку добору відповідних засобів навчання.

22. Розкрийте сутність інтерактивних методів навчання та логіку їх реалізації в сучасному ЗВО.

23. Проаналізуйте сутність та структуру лекції як провідної організаційної форми навчання у вищій школі, розкрийте їх різновиди в сучасному ЗВО.

24. Окресліть психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції відповідно до компетентнісних вимірів вищої освіти.

25. Розкрийте сутність, структуру, види семінарських занять та методику їх проведення.

26. Розкрийте сутність, структуру, види практичних занять та методику їх проведення.

27. Узагальніть науково-педагогічні положення щодо визначення сутності процесу консультування та видів консультацій.

28. Доведіть доцільність запровадження комплексних форм організації навчання у вищій школі та проаналізуйте їх потенціал щодо використання інформаційних технологій навчання.

29. Проаналізуйте дидактичні основи організації та проведення індивідуальних занять у вищій школі.

30. Схарактеризуйте доцільність інтеграції навчально-виховного процесу та педагогічної практики студентів у форматі компетентнісно зорієнтованої вищої освіти.

31. Аргументуйте доцільність запровадження дистанційного навчання в системі вищої освіти, розкрийте його позитиви та складнощі.

32. Проаналізуйте сутність навчання на дослідницькій основі. Розкрийте види, форми, методи організації науково-дослідницької роботи студентів у контексті формування їх дослідницької компетентності.

33. Схарактеризуйте сучасні форми діагностики та оцінювання навчальних досягнень студентів у контексті впровадження компетентнісно зорієнтованої вищої освіти.

34. Проаналізуйте пріоритети й складнощі модульно-рейтингового контролю знань.

35. Аргументуйте важливість урахування вікових психоло-педагогічних особливостей студентського віку в організації освітнього процесу в ВНЗ.

36. Аргументуйте значущість феномену педагогічної культури викладача вищої школи як суттєвого компонента його професійної компетентності.

37. Розкрийте сутність та формувальний потенціал партнерських стосунків в системі "викладач-студент", "студент-студент".

38. Проаналізуйте особливості управління системою освіти в Київському університеті імені Бориса Грінченка.

39. Розкрийте особливості корпоративної культури Київського університету імені Бориса Грінченка (місія, візія, цінності, реалізація студентоцентрованої освіти).

40. Проаналізуйте сутність інформатизації та комп'ютеризації освітнього процесу в ЗВО. Розкрийте сутність та структуру Е-середовища сучасного університету (на прикладі Київського університету імені Бориса Грінченка)

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ»

Модулі	I		II	
Назва модуля	Загальні основи педагогіки вищої школи		Дидактика вищої школи	
Лекції	1 б.	1 б.	1 б.	1 б.
Семінарські	11 б.	11 б.	11 б.	11 б.
Практичні				
Теми лекцій	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.		Структура управління ЗВО. Професійна компетентність викладача ЗВО.	
Теми семінарських занять	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.		Дидактика як галузь досліджень сучасного університету та засоби навчання у вищій школі. Зміни методів освіти в сучасному університеті у ЗВО.	
Самостійна робота	10 балів		15 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль				

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна (базова)

1. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К. : Кондор, 2008.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Світлана Сергіївна Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2012. – 352 с.
4. Дьяченко М.И. Психология высшей школы: уч. пособ. / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, С.Л. Кандыбович. – Мн.: Харвест, 2006. – 416 с.
5. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. / І. В. Зайченко. – Київ : Видавництво Ліра-К., 2017. – 456 с.

6. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник / За ред. проф. І. В. Зайченка. – Київ: Видавництво Ліра-К., 2018. – 484 с.

7. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007.

8. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник / К.: Знання, 2005.- 486 с.

9. Машенко Н.І. Основи педагогіки і психології вищої школи: курс лекцій. – Кременчук, 2006. – 272 с.

10. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

11. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підр. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. – К.: Каравела, 2008. – 351 с.

12. Теслюк В. М. Основи педагогічної майстерності : Навчальний посібник / В. М. Теслюк, П. Г. Лузан, Л. М. Шовкун. – К. : ДАККіМ, 2010. – 244 с.

13. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.

14. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2012. – 208 с.

15. Чайка В. М. Основи дидактики : Навч. посіб. – К. : «Академвидав», 2011. – 240 с.

Додаткова:

16. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2014. – 6 серпня. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>

17. Закон України "Про освіту" (2017 р). – Режим доступу: www.osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php on line 64

18. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>

19. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>

20. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід : рефлексив. аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та укр. перспективи : б-ка з освітньої політики / Н. М. Бібік та ін. ; заг. ред. О. В. Овчарук. – К., 2004. – С. 47 – 53.

21. Білецька С.Л. Мотивація навчання як важливий фактор пізнавальної активності студентів / С.Л. Білецька // Педагогічний процес: теорія і практика. – 2004. – Вип. 2. – С. 310-315.

22. Булах І.С. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навч.-метод. посіб. / І.С. Булах, Л.В. Долинська. – К.: НПУ, 2002. – 114с.

23. Винославська В. Психологічні особливості студентської групи / В. Винославська // Практична психологія та соціальна робота. – 2005. – №7. – С. 65-70.

24. Вища освіта України: Стан та тенденції: Матер. до підсумкової колегії МОН України / За ред. В.Г. Кременя. – К., 2000.

25. Вознюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти : інтегративний підхід : монографія / О. В. Вознюк, О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 684 с.

26. Земба А.Б. Проблема ефективного управління студентською групою / А.Б. Земба // Практична психологія та соціальна робота. – 2007. – №3. – С. 42-48.

27. Приходько М.І. Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001.

28. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. / За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: Вид-во А.С.К., 2003.

29. Хоружий Г. Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г. Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга, Богдан. – 320 с.
30. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. – Харків: ФОП Панов, 2017. – 237 с.

9. Додаткові ресурси

ЕНК «Педагогіка і психологія вищої школи: Педагогіка» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=15738>

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної дисципліни
Педагогіка і психологія вищої школи.
Змістовий модуль «Педагогіка»
для студентів

спеціальності 025 Фінанси, банківська справа та страхування
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 072.00.01 Фінанси і кредит

ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

СЕМІНАР 1.

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Сутність педагогіки вищої школи як наукової галузі та навчальної дисципліни. Інтеграція та диференціація педагогіки вищої школи.
2. Методологічні засади педагогіки вищої школи. Характеристика сучасних освітніх парадигм та наукових підходів
3. Категорії педагогіки вищої школи (методологічні, процесуальні, сутнісні). Методи педагогіки вищої школи, їх класифікація.
4. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності та принципи педагогічного процесу в вищій школі.
5. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.
6. Тенденції розвитку, пріоритетні напрями реформування вищої освіти України початку третього тисячоліття в контексті глобалізації та інтеграції до європейського освітнього простору.

II. Захист творчого проекту.

СЕМІНАР 2.

Тема. Професійна компетентність викладача вищої школи

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Особливості та види професійної діяльності викладача вищої школи.
  2. Сутність та структура професійної компетентності викладача ЗВО.
  3. Професійний імідж сучасного викладача ЗВО.
  4. Характеристика корпоративної культури Київського університету імені Бориса Грінченка.
- II. Захист творчого проекту.
Модульний контроль.

Рекомендована література

Основна:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2014. – 6 серпня. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>

2. Закон України «Про загальну середню освіту» – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14
3. Закон України "Про освіту" (2017 р.). – Режим доступу: www.osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php on line 64
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
5. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
6. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. / І. В. Зайченко. – Київ : Видавництво Ліра-К., 2017. – 456 с.
7. Зайченко І. В., Теслюк В. М., Каленський А. А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи: підручник / За ред. проф. І. В. Зайченка. – Київ: Видавництво Ліра-К., 2018. – 484 с.
8. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
9. Преподаватель вуза: технологи и организация деятельности: Учеб. пособие / Под ред. д-ра эконом. наук, проф. С. Д. Резника. – 3-е изд., доп. и перераб. – М.: Инфра. – М, 2011. – 361 с.
10. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.

Додаткова:

1. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід : рефлексив. аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та укр. перспективи : б-ка з освітньої політики / Н. М. Бібік та ін. ; заг. ред. О. В. Овчарук. – К., 2004. – С. 47 – 53.
3. Вища освіта України: Стан та тенденції: Матер. до підсумкової колегії МОН України / За ред. В. Г. Кременя. – К., 2000.
4. Вознюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти : інтегративний підхід : монографія / О. В. Вознюк, О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 684 с.
5. Желанова В. В. Парадигмальні основи контекстного навчання майбутнього вчителя початкових класів / В. В. Желанова // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. – 2011. – № 15 (226). – Ч. 2. – С. 262 – 272.
6. Кремень В. Г. Філософія освіти ХХІ століття // Освіта України. – 2002. – 28 грудня. – № 102 – 103.
7. Огнев'юк В. О. Освіта міжпарадигмального періоду / В. О. Огнев'юк // Нова парадигма : журн. наук. пр. / гол. ред. В. П. Бех. – К., 2005. – Вип. 50. – С. 36 – 48.
8. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
9. Хоружа Л. Л. Морально-етичні принципи та норми наукової діяльності викладача вищої школи // Вища школа. – 2015. – № 6. – С. 9 – 19.
10. Хоружий Г. Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти / Г. Ф. Хоружий. – Тернопіль: Навчальна книга, Богдан. – 320 с.
11. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. – Харків: ФОП Панов, 2017. – 237 с.

Змістовий модуль II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

СЕМІНАР 3.

Тема: Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Зміст та методи освіти в сучасному університеті

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи: предмет, об'єкт, мета, завдання, поняттєвий апарат. Диференціація дидактики та її інтеграція з іншими науками.

2. Зміст освіти. Нормативні документи, що спрямовують та регламентують зміст та організацію освіти в ЗВО (Державні стандарти вищої освіти, освітня програма, навчальний план, навчальна програма, робоча програма з навчальної дисципліни, підручник для вищої школи).

3. Принципи, методи та засоби навчання у ЗВО, їх класифікації. Психолого-педагогічні та дидактичні вимоги до їх вибору й реалізації в сучасному ЗВО.

4. Інтерактивні методи навчання як засіб організації освітнього процесу на засадах партнерства між викладачем та студентами, а також студентів між собою.

II. Навчальна дискусія.

III. захист творчого проекту.

СЕМІНАР 4.

Тема: Форми організації навчання у ЗВО. Сутність та особливості сучасного заняття.

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Характеристика лекції як базової форми організації навчання у ЗВО: сутність, структура, типи.

2. Аналіз різновидів лекцій в сучасному університеті.

3. Огляд семінарських, практичних, індивідуальних занять, самостійної роботи студентів у контексті компетентісно зорієнтованої вищої освіти.

4. Комплексні організаційні форми навчання в контексті вимог до заняття в ЗВО, відповідних до сучасного трактування якості освіти.

II. Навчальна дискусія

III. захист творчого проекту.

Модульний контроль.

Рекомендована література

Основна:

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К. : Кондор, 2008.

2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Світлана Сергіївна Вітвицька. – Київ : Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с.

3. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. / І. В. Зайченко. – Київ : Видавництво Ліра-К., 2017. – 456 с.

4. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

5. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : Навч. посіб. [2-е видання, доповнене] – К. : «Академвидав», 2014. – 456 с.

6. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посіб. / С. О. Сисоєва ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. – К. : ВД „ЕКМО”, 2011. – 320 с.

Додаткова:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2014. –6 серпня. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-vii>
2. Закон України «Про загальну середню освіту» – Режим доступу: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14
3. Закон України "Про освіту" (2017 р.). – Режим доступу: www.osvita.org.ua/xcore/core_session.lib.php on line 64
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>
5. Указ Президента України № 344/2013 "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року". – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>
6. Дубасенюк О. А. Практикум з педагогіки : навч. посіб. / О. А. Дубасенюк. – Вид. 3-тє, переробл. і допов. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 464 с.
7. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів: навч. посіб. / Н. О. Дяченко. – К. : Вид-во Ліра-К, 2015. – 84 с.
8. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учеб. пособие / Г. К. Селевко. – М. : Нар. образование, 1998. – 256 с.
9. Матвієнко О. В. Метод конкретних педагогічних ситуацій / О. В. Матвієнко ; за ред. В. І. Бондаря. – К. : Українські пропілеї. – 2001. – 298 с.
10. Хоружа Л. Л. Інваріантність та варіативність професійної діяльності викладача вищої школи в епоху змін / Л. Л. Хоружа // Теорія та методика професійно-педагогічної підготовки освітянських кадрів: акмеологічні аспекти : монографія / керівн. авт. кол. Н. В. Гузій ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – С.40 – 58.